

Кърт Вонегът

Къде живея

Не много отдавна един продавач на енциклопедии се отби в най-старата библиотека в Америка, която е прекрасната „Стърджис“ в селцето Барнстейбъл на северния бряг на Кейп Код. И посочи на лесно изпадация в безпокойство библиотекар, че най-новият общ справочник в библиотеката му е Енциклопедия Британика от 1938 година, при това запушена на рафтовете от Енциклопедия Американа от 1910 година. Освен това му каза, че от 1938 година насам са се случили множество важни неща, сред които откриването на пеницилина и хитлеристкото нахлуване в Полша.

Продавачът на енциклопедии бе посъветван да отнесе изумлението си към някой от настоятелите на библиотеката. Получи имената и адресите им. Сред тях бяха Кабът, също така Лоуъл, Китридж и някои други. Библиотекарят му обясни, че има шанс да се срещне с няколко от тях едновременно, ако отиде в Яхт клуба. И той се отправи по тесния път натам, като едва не си счупи врата, заради поредицата страховити дупки, оставени да обезсърчават любителите на големите скорости – да ги убиват, ако е възможно.

Искаше да изпие едно мартини и се чудеше дали барът обслужва външни хора. С ужас откри, че клубът представлява барака пет на десет метра, по подобие на „Озаркс“ в Масачузетс. Вътре имаше смешно изгнила маса за тенис, метално кошче за изгубени вещи с опесъчено, ухаещо съдържание и пиано, стояло с години под капештата от тавана дъждовна вода.

Нямаше бар, телефон, електричество. Нямаше и членове. Като капак на всичко, в пристанището нямаше нито капка вода. Приливът, който понякога достигаше пет метра, се бе оттеглил изцяло. Така наречените „яхти“ – древни дървени съоръжения – бяха полегнали върху синкавокафявата тиня на пристанищното дъно. Облаци чайки и речни рибарки крещяха над тази тиня и над всичките хубави неща за ядене, които можеха да открият в нея.

Имаше и няколко мъже, които изравяха миди като яребици от края на Сенди Нек – петнайсеткилометровата пясъчна ивица, която отделя пристанището от леденостудения залив. Имаше също патици, гъски, чапли и други водни птици – те се тълпяха над соленото блато, което обграждаше пристанището на запад. Близо до тясното устие на пристанището, в очакване на водата беше полегнала на една страна мауна от Марбълхед с двуметров кил. С такъв голям кил изобщо не би трябвало да ходи в Барнстейбъл. Продавачът на енциклопедии, останал безчувствен към суровата красота наоколо и много потиснат, отиде да обядва.

Тъй като се намираше в центъра на най-процъфтяващата област от Нова Англия – Барнстейбъл, и тъй като процъфтяването се дължеше на туризма, той имаше основания да очаква, че ще открие някакво удивително примамливо място за хапване. Наложил се да се задоволи с метален стол пред гетинаксов тезгях, намиращ се в агресивно неелегантната и неколониална институция, наречена „Барнстейбъл Нюз Стор“ – още едно подобие на „Озаркс“ – смесения магазин. Девизът му беше: „Ако е добро, значи го имаме, ако е лошо, значи сме го продали“.

След обяд продължи да издирва настоятелите и го посъветваха да опита в селския музей, който се помещава в старата тухлена сграда на митницата. Самата сграда е паметник на отдавна отминалите дни, когато пристанището е било използвано от големи кораби – преди да се напълни със синкавокафявата тиня. Там не откри никакви настоятели, а експонатите бяха убийствено отегчителни. Продавачът на енциклопедии се почувства удавен в апатия – епидемично заболяване сред случайните посетители на селото.

И прибягна до най-често използвания лек, който беше да скочи в колата си и да отпраши към баровете, пицариите, игрищата за боулинг и магазините за сувенири в Хаянис – търговското сърце на Кейп Код. Там се отърси от фрустрациите, изразходвайки енергията си на миниатюрното игрище за голф, наречено „Плейланд“. По онова време игрището притежаваше едно влудяващо, патетично нещо, типично за миш-маша по южния бряг на Кейп Код. Беше построено на ливада, някогашно притежание на Американския легион, и точно в центъра, между хитроумните малки мостчета и коркови писти, се мъдреше един танк Шърман, оставен там през по-прозаичните и не чак толкова предприемчиви времена като паметник на ветераните от Втората световна война.

Паметникът след това беше преместен, но все още е на Южния бряг, където неизбежно отново ще бъде погълнат от недостойни неща.

Достоинството на танка щеше да се запази много по-добре в Барнстейбъл, само че селото не искаше да го приеме. Политиката му беше никога да не приема нищо. Щастливият резултат от това е, че мястото се променя със скоростта, с която се променят правилата на шахмата.

Най-голямата промяна в последно време е свързана с изборите. Допреди шест години наблюдателите на Демократическата партия и наблюдателите на Републиканската партия до един бяха републиканци. Сега наблюдателите на Демократическата партия са демократи. Последниците от тази революция не се оказаха чак толкова ужасни, колкото се очакваше... сега-засега.

Един друг разрыв с миналото е свързан с бюджета на местното самодейно театрално общество – „Комедийния клуб Барнстейбъл“. Клубът имаше касиер, който всеки месец, в продължение на трийсет години, гневно отказваше да съобщи какъв е счетоводният баланс, от страх, че клубът ще похарчи парите глупаво. Миналата година се пенсионира. Новият касиер обяви наличност от четиристотин долара и няколко цента и членовете ги профукаха за нова завеса с цвят на развалена съомга. Тази гниеща завеса, между другото, осъществи своя дебют при постановката „Военният съд при бунта на Кейн“, в която капитан Куиг не подрънкваше нервно със стоманени топки в ръка. Топките бяха махнати заради хипотезата, че са многозначителни.

Още една голяма промяна настъпи преди около шейсет години, когато стана ясно, че рибата тон е добра за ядене. Преди това рибарите от Барнстейбъл я наричаха „конска скумрия“ и псуваха, когато я уловяха. След това, без да престават да псуват, я накълцваха на парчета и отново я хвърляха в залива за предупреждение на другите конски скумрии. Заради смелостта – или глупостта си – рибата тон не си отиде и благодарение на това стана възможен един фестивал, след Празника на труда, наречен „Барнстейбълско дерби за лов на риба тон“. За събитието от цялото Източно крайбрежие се стичат рибари с въдичарски макари, големи колкото часовник в съдебна зала. Селяните винаги са се чудили кое ги кара да идват. Никой никога не улавяше нищо.

Едно друго откритие, което селяните трябва да направят в бъдеще, е, че кръглите миди могат да се ядат, без да предизвикат мигновена смърт. Пристанището на места гъмжи от тях. Никой не ги закача. Една от причините да не им се обръща внимание може би е фактът, че наоколо е пълно с два други деликатеса, които се приготвят далеч по-просто – продълговатите мидите и костура. За да събереш продълговати миди, е достатъчно да се наведеш, когато водата се оттегли. За да намериш костур, трябва да следваш морските птици, да видиш къде се трупат на конусообразни формации и да хвърлиш въдицата си там, където сочи върхът на конуса – отдолу има костур.

Още нещо, което очаква Барнстейбъл в бъдеще – малко от селата по Кейп Код имат шанс да преживеят днешния алчен, безвкусен просперитет с недокосната душа. Някога Х. Л. Менкен каза нещо в смисъл, че „Никой не се е разорил, ако е преувеличавал вулгарността на американците“, и богатствата, които сега се трупат за сметка на вулгаризацията на Кейп Код, със сигурност потвърждават тези думи. Може би душата на селцето Барнстейбъл ще оцелее.

Най-напред, защото това не е мъртво село, в което всичко се дава под наем и половината къщи през зимата стоят празни. Повечето негови жители са тук през цялата година, повечето не са старци, повечето от тях работят – като дърводелци, търговци, строители, архитекти, учители, писатели и какво ли още не. Това е безкласово общество – понякога сантиментално и любящо.

И тези пълни къщи, често проядени от термити и мухъл, които може би ще оцелеят още неколкостотин години, са били построени наведнъж от двете страни на Главната улица след края на Гражданската война. Предприемачите са открили много малко място, на което да могат да развихрят богоугодните си грабителски набези. На запад се вижда огромна зелена ливада, но това всъщност е блато – синкавокавява тиня, покрита с тънка рогозка от солено сено. Между другото, именно това сено е изкусило заселниците от Плимут през 1639 година. Никой разумен човек не би се заел да строи върху блато, прорязано от потоци, по които може да се плава с малка лодка. При прилив то остава изцяло под водата. В състояние е да издържи човек и кучето му, но едва ли нещо повече.

Предприемачите и спекулантите известно време мислеха с ентузиазъм за възможността да подобрят Сенди Нек – дългата, тънка бариера от красиви дюни, която огражда пристанището от север. Там има гротескна гора от мъртви дървета – задушени от пясъка, а впоследствие отново изровени. От външната страна има плаж, който би засрамил Акапулко във всички безброй много практически отношения и, колкото и да е изненадващо, там се срещат извори с прясна вода. Но, слава на Бога, местните власти ще купят всичко това, без най-външния край, за да направят там общински парк, който ще остане необлагодороден за вечни времена.

На края на пясъчната ивица има малко поселище, което местните власти няма да купят. То е скупчено край изоставения фар, който е бил нужен, когато наоколо е имало достатъчно вода, за да могат да влизат и излизат големите кораби. Избялялото от слънцето, паянтово поселище може да се достигне само с лодка или конска каруца. Там няма електричество, няма телефон. Това е частен курорт. Намира се на по-малко от миля от Барнстейбъл и селяните ходят там, когато имат нужда от почивка.

Цялата тази анахронична, безумно ксенофобска и очарователна чудатост на селцето Барнстейбъл би заслужила определението: „Последна твърдина на истинските кейпкодци“, ако не беше следното – повечето от жителите му не бяха родени на Кейп Код. Точно както вкаменените

гори се образуват като минералите постепенно заемат местата на органичните съединения, така и днешният вкаменен Барнстейбъл се е образувал, като хора от Ивънсвил, Луизвил, Бостън, Питсбърг и Бог знае къде другаде, бавно са изместили автентичните провинциални янки.

Ако истинските кейпкодци можеха да станат от гробищата в църковните дворове, да захвърлят изящно издяланите си надгробни камъни и да посетят някое от събранията на общинската управа, щяха да останат доволни. Всички нови предложения винаги са били отхвърляни след яростни дебати, освен едно – да се купи нов клаксон за спасителния пикап. Новият клаксон казва: „бийп, бийп, бийп“, вместо „б-р-р-р, б-р-р-р, б-р-р-р“ и гарантирано се чува на три мили.

Между другото, библиотеката вече притежава нова „Британика“ и нова „Американа“ – покупки, направени без усилие, тъй като сега селището разполага със значителни средства. Но бележките на децата в училище и разговорите на местните жители не са се подобрили кой знае колко.

Тъй като селището съществува заради себе си, а не заради посетителите, неговият специалитет е бързо да отпраща туристите да търсят своя рай другаде – и те наистина могат да пощуреят, докато намерят около нещо, което биха могли да харесат. Един кратък пример – посетителят може да отиде в църквата Сейнт Мери на Главната улица, която има, без да е рекламирана никъде, най-очарователната църковна градина в Америка. Тя е дело на един-единствен мъж – Робърт Никълсън, епископален свещеник, добър човек, починал млад.

На едно селско празненство някога – а тук селяните наистина пият много – отец Никълсън разговарял с католик и евреин, с чиято помощ се опитал да открие дума, описваща духовното единство на Барнстейбъл. Успял.

– Ние сме друиди – казал той.

КРАЙ

© 1964 Кърт Вонегът
© 1994 Владимир Германов, превод от английски

Kurt Vonnegut
Where I Live, 1964

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1279>]